

Pestprotocol

Ontoelaatbaar en grensoverschrijdend gedrag
Obs Bloemhof & Obs Pantarijn

Inhoud:

Inhoud:.....	1
Voorwoord.....	2
Hoofdstuk 1 Achtergrondinformatie.....	3
1.1 Pesten	3
1.2 Digitaal pesten	6
1.3 Kenmerken van de pestkop	7
1.4 Kenmerken van de gepeste	7
1.5 Signalen, die wijzen op pestgedrag	8
Hoofdstuk 2 Gedragsregels	9
2.1 Schoolregels	9
2.2 Klassenregels	9
2.3 Verwachtingen ouders/verzorgers.....	10
Hoofdstuk 3 Digitaal pesten / cyberpesten.....	11
3.1 Verschil pesten en cyperpesten.....	11
3.2 Gevolgen.....	11
3.3 Aanpak.....	12
3.4 Regels computergebruik school.....	12
3.5 Mobiele telefoons.....	13
Hoofdstuk 4 preventieve aanpak	14
Hoofdstuk 5 curatieve aanpak	16
Hoofdstuk 6 Ontoelaatbaar en grensoverschrijdend gedrag	19
Hoofdstuk 7 Pesten op het werk.....	21
Hoofdstuk 8 Materialen	23
Bijlage 1	25

Voorwoord

Met dit pestprotocol willen we een positieve en effectieve bijdrage leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag.

Binnen de school doen zich buitengewoon veel situaties voor, waarin kinderen zich kwetsbaar opstellen: binnen de leerlinggroep of bijvoorbeeld tijdens het spelen op het plein. Situaties die gemakkelijk kunnen leiden tot: gevoelens van ontevredenheid, jaloezie en je achtergesteld of zelfs genegeerd voelen. Dergelijke situaties kunnen leiden tot pestgedrag. Pestgedrag is een niet te ontkennen fenomeen.

Met behulp van dit pestprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een peestsituatie is gesignaleerd, maar ook pestgedrag voorkomen. Naast de nodige basisinformatie voor de leerkrachten is ook een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd en zijn overzichten van regels en afspraken ten aanzien van de omgang met elkaar opgenomen. Bij de aanpak van gesignaleerd pestgedrag worden ook de ouders betrokken, omdat pestgedrag zich niet alleen beperkt tot de school.

Het is in onze ogen van groot belang, dat de kinderen zich in onze school thuis voelen. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen en ervaren, dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, de nodige belangstelling en aandacht is. Een goed pedagogisch klimaat vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsleerresultaten en een positieve ontwikkeling van kinderen. Belangrijk kenmerk binnen dit pedagogisch klimaat is een kindvriendelijke onderwijsleeromgeving, waarbij een gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de kinderen de grondslag vormt.

In dit protocol zijn geen namen en contactgegevens opgenomen van personen, omdat deze gegevens aan verandering onderhevig kunnen zijn. Daarvoor verwijzen we hier naar de schoolgids en de website van de school www.obsbloemhof.nl en www.obs-pantarijn.nl.

Hoofdstuk 1 Achtergrondinformatie

1.1 Pesten

Onder pesten verstaan we het op systematische wijze toepassen van lichamelijk of geestelijk geweld door een of meer leerlingen ten opzichte van een leerling die niet (meer) in staat is zichzelf te verdedigen. In tabel 1.1 zijn de verschillen aangegeven tussen plagen en pesten.

Tabel 1.1 *Plagen en Pesten, waar zit het verschil?*

	Pesten	Plagen
Machtsverhouding	De pestkop heeft de macht. Het ene kind is bang voor het andere. Bovendien gebeurt het vaak in groepsverband tegenover 1 persoon. Hierbij ligt de rol van pestkop en gepeste vast, alleen de rol van de omstanders kan verschillen. <i>Scheve Machtsverhouding</i>	De kinderen zijn niet bang voor elkaar. Het gebeurt meestal 1 op 1. De rol van wie plaagt of geplaagd wordt ligt niet vast. <i>Gelijke Machtsverhouding</i>
Weerbaarheid	De gepeste voelt zich machteloos. <i>Slachtoffer kan zich niet verdedigen</i>	De kinderen kunnen elkaar aan. <i>Slachtoffer kan zich verdedigen</i>
Tijdsduur	Het gebeurt niet zomaar één keer, maar iedere dag weer, soms een jaar of langer achter elkaar en is niet te stoppen. <i>Het gebeurt langdurig en intensief</i>	Het gebeurt meestal eenmalig en is onschuldig. Het is van korte duur en is te stoppen. <i>Het gebeurt incidenteel</i>
Mishandeling	Het is bedreigend, omdat het niet om een incident gaat en het gepeste kind geen kans ziet om het te stoppen. <i>Er is sprake van geestelijke en/ of lichamelijke mishandeling</i>	Het is niet bedreigend, omdat de kinderen niet bang voor elkaar zijn, elkaar aankunnen en het om een incident gaat. <i>Er is geen sprake van geestelijke en/ of lichamelijke mishandeling</i>
Schade	Het gepeste kind delft het onderspit en heeft (terecht) angst voor verdere gevolgen. <i>Er is sprake van schade</i>	Het blijft bij het voorval en heeft geen verdere gevolgen. <i>Er is geen sprake van schade</i>

Pesten gebeurt op verschillende manieren. Er bestaat (over het algemeen) een belangrijk verschil tussen de manier waarop jongens pesten en de manier waarop meisjes dat doen.

Met name jonge jongens pesten veelal op een directe en fysieke manier, zoals slaan, schoppen, duwen en spullen afpakken. Naarmate jongens ouder worden verschuift dit fysieke pesten naar meer verbale vormen zoals uitschelden en belachelijk maken, waarbij fysieke handelingen een rol kunnen spelen.

Meisjes hanteren daarentegen in het algemeen een meer indirecte stijl die ook omschreven kan worden als relationele agressie. In de volksmond 'meidenvenijn'. Dat wil zeggen dat meisjes pesten door middel van sociale relaties: roddelen over het slachtoffer, buitensluiten en isoleren, negeren en afwijzen. Dit sluit overigens niet uit dat sommige meisjes, zij het bij uitzondering, ook fysiek pesten.

Globaal zijn er vijf manieren te onderscheiden waarop een pestkop pest, deze manieren lopen tijdens een peestsituatie in elkaar over:

- Verbaal: vernederen, uitschelden, bijnaam geven, dreigen, belachelijk maken.
- Lichamelijk: duwen, slaan, schoppen, spugen, trekken, bijten.
- Achtervolging: achterna lopen, opsluiten, klemzetten, opjagen.
- Uitsluiten: negeren, afpakken van spullen, beschadigen van spullen, isoleren.
- Afpersing: dwingen, dreigen.

Bij een peestsituatie zijn er vijf partijen betrokken, te weten:

- Het kind dat gepest wordt.
- Het kind dat pest
- De ouders
- De school
- De klas

Bij een peestsituatie zijn er verschillende rollen. De bekendste rollen zijn de rollen van de pestkop en de gepeste. De rollen van de omstanders zijn minder bekend. De omstanders hebben, onbewust, invloed op de peestsituatie. We kunnen zeven rollen onderscheiden bij een peestsituatie, te weten:

- De pestkop

Pesten vanuit macht: de pestkop wil controle over de groep, hij/zij bepaalt wat er gebeurt.

Pesten vanuit onmacht: de pestkop is onzeker, hij/zij pest een ander door de aandacht op hen te vestigen.

Pesten vanuit frustratie: de pestkop ervaart een frustratie waarvan de oorzaak of bron niet bereikbaar is. De pestkop reageert zich af op een zondebok die wél bereikbaar is. Deze kinderen dragen de zwarte kanjerpet.

- De gepeste

De gepeste heeft, vaak, een beperkte weerbaarheid. Het kind heeft angst gevoelens en voelt zich eenzaam. En uit angst dat het pesten verergert, durft het kind geen acties te ondernemen. De gepeste zoekt het veilige contact van een leerkracht. Deze kinderen dragen de gele kanjerpet.

- De meeloper

De meeloper is bevriend met de pestkop. Hij pest mee. De reden hiervoor kan wisselend zijn;

behoefte om bij de 'populaire' groep te horen of uit angst om zelf gepest te worden. Deze kinderen dragen de rode kanjerpet.

- De helper

De helper neemt het op voor de gepeste. De helper vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pestkop. De kinderen dragen de witte kanjerpet.

- De onzichtbare

De onzichtbare vindt het goed dat de gepeste gepest wordt. De onzichtbare roept anderen erbij om het pesten te steunen en versterkt het pestgedrag van de pestkop. Dit gebeurt buiten het oog van een volwassene. Deze kinderen dragen de rode kanjerpet.

- De buitenstaander

De buitenstaander trekt zich niets van het pestgedrag aan en merkt het pesten meestal niet op. De buitenstaander voelt zich niet betrokken bij de groep, maar vindt dit prima.

- De stille

De meeste kinderen nemen vaak de rol van 'de stille' op zich. De stille herkent het pesten, maar durft niets te doen uit angst om zelf gepest te worden. Deze kinderen dragen de gele kanjerpet.

Waardoor worden kinderen het slachtoffer van pesten? Om deze vraag te beantwoorden wordt er onderscheid gemaakt tussen individuele factoren en omgevingsfactoren.

Individuele factoren die de kans om slachtoffer te worden van pestgedrag vergroten:

- Een kind dat afwijkt van het normale patroon binnen een klas, denk hierbij aan: een andere huidskleur, religie, kleding of gedrag.
- Een kind dat niet in staat is voor zichzelf op te komen.
- Een kind dat eerder slachtoffer is geweest van pesten.

Omgevingsfactoren die de kans om slachtoffer te worden van pestgedrag vergroten:

- Een kind dat opgroeit in een onveilige thuissituatie. Een kind dat thuis wordt gepest, mishandeld of verwaarloosd.
- Een kind dat te beschermd wordt opgevoed, waardoor het kind weerloos wordt.
- Een kind dat les krijgt in een klas met een verstoorde groepscohesie.
- Een kind dat les krijgt van een autoritaire leerkracht, waardoor het groepsevenwicht wordt verstoord.

Pesten is niet alleen schadelijk voor slachtoffers, maar ook voor de pestkop zelf en voor de klasgenoten.

Gevolgen voor slachtoffers van pesten

Een eenmalige pestervaring is zelden erg traumatiserend, ook als die heel ernstig is. Vooral kinderen die herhaaldelijk en op verschillende manieren zijn gepest, hebben last van sociale en emotionele problemen. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat gepest worden gevoelens van eenzaamheid en depressie vergroot en bestaande problemen verergert. Slachtoffers gaan zichzelf door het pesten minder leuk vinden, vertrouwen hun leeftijdsgenoten niet en zijn bang om naar school te gaan. Die gevoelens kunnen leiden tot verder isolement en diepere depressie en nog meer pestgedrag uitlokken. Ze hebben vaker last van psychosomatische klachten, zoals hoofdpijn, slaapproblemen, buikpijn, bedplassen en vermoeidheid.

Gevolgen voor de pestkop

De gevolgen voor de pestkop zijn op korte termijn nog niet negatief. Zolang ze op school zitten, kunnen ze zich vaak goed staande houden. Hun schoolprestaties zijn vaak beter dan die van gepeste kinderen en hun populariteit en zelfwaardering zijn ook groter. Op de lange termijn kunnen pestkoppen echter wel sociale problemen krijgen. Een pestend kind leert dat het doelen kan bereiken zonder op een sociaal aangepaste manier met anderen te onderhandelen. Daardoor kan hij uiteindelijk onaangepaste gedragspatronen krijgen. Kinderen en jongeren die op school anderen pesten, lopen een grotere kans op ernstige problemen in hun adolescentie.

Gevolgen voor klasgenoten

De hele klas kan last hebben van pesten. De verstoring en afleiding die het pesten veroorzaakt hinderen het leren. Op dagen waarop niet-betrokken kinderen iemand gepest zien worden, vinden ze school minder leuk. Kinderen die dagelijks geconfronteerd worden met pesten krijgen bovendien de boodschap dat toeschouwers niet ingrijpen, slachtoffers verdienen wat ze krijgen en macht belangrijker is dan rechtvaardigheid.

1.2 Digitaal pesten

Kinderen maken steeds meer gebruik van internet en hebben vaak een mobiele telefoon. Een deel van hun leven speelt zich tegenwoordig online af. Dit betekent dat naast 'gewoon' pesten ook digitaal pesten of cyberpesten kan voorkomen: pesten, treiteren of intimideren via e-mail, chat, whatsapp, gamen, sociale media, instant messaging, mobiele telefoons of andere digitale hulpmiddelen. Gemak en anonimiteit van internet veroorzaken ook meer ongeremd pestgedrag dan in het werkelijke leven. De grenzen van taalgebruik worden verlegd en er kunnen filmpjes en foto's gebruikt worden om digitaal te pesten. Kinderen durven meer via internet. Net als 'normaal' pesten is digitaal pesten onaanvaardbaar.

Tips voor de leerkracht:

- Toon interesse in wat de kinderen doen op internet.
- Spreek regels af hoe je met elkaar omgaat op internet.
- Maak digitaal pesten bespreekbaar in de klas.
- Neem meldingen van digitaal pesten serieus.

Tips voor de leerling:

- Antwoord nooit op berichten die bedoeld zijn om te intimideren of te verontrusten.
- Bewaar het bericht. Dit is belangrijk wanneer je de intimidatie wilt melden of om hulp vraagt.
- Vertel het aan iemand die je kunt vertrouwen en meld je problemen aan mensen die er iets aan kunnen doen.
- Blokkeer de verzender van de 'pest' berichten.
- Let er op wat je online plaatst. Foto's en teksten die je op internet plaatst zijn vaak ook zichtbaar voor anderen.
- Ga in gesprek met je ouders of iemand anders uit je directe omgeving en vraag om hulp.

Omdat digitaal pesten een specifieke aanpak vraagt is er een apart hoofdstuk binnen het pestprotocol opgenomen waarbij de preventieve en curatieve aanpak gericht op digitaal pesten wordt beschreven. Zie hoofdstuk 3 digitaal pesten / cyberpesten.

1.3 Kenmerken van de pestkop

Alhoewel je niet zomaar iemand een etiket van 'pestkop' kunt opplakken, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die pesten vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie, en het gebruik van stoere taal.
- Imiteert graag agressief gedrag.
- Is sneller agressief, gebruikt meer geweld.
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt. Komt uit voor zijn mening.
- Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te overroepen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren.
- Heeft moeite met regels, grenzen en opgelegde regels.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.).
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst.
- Hoe onveilig hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.

1.4 Kenmerken van de gepeste

Net als bij de 'pestkop' kun je niet zomaar iemand een etiket van 'gepeste' opplakken. Echter is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die gepest worden vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik.
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gediensstig te gedragen.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Durft niet op te komen voor zichzelf.
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk dat hij het verdient om gepest te worden.
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere kinderen.
- Voelt niet goed aan welke regels of normen er binnen de groep gelden.
- Reageert niet op de gepaste manier op druk: begint te huilen, of gedraagt zich slaafs, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pestkoppes na te bootsen, maar faalt daarin.

1.5 Signalen, die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleer- en spelsituaties kunnen pestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij de gepeste:

- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn, of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- In sommige gevallen is het onhandelbaar, agressief en overspannen.
- Het staat dikwijls alleen op de speelplaats; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of is niet welkom op feestjes en logeerpartijen.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht of de leider.
- Als er groepjes worden gekozen wordt het kind als laatste gekozen of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt en is meteen na de bel weer weg.

Signalen bij de pestkop:

- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren van de slachtoffers, die zich hebben verdedigd.
- Zijn vriendjes zijn volgzame meelopers, die wachten op instructies van de pestkop.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pestkop is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
- De pestkop kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in onbewaakte momenten.

Hoofdstuk 2 Gedragsregels

2.1 Schoolregels

De schoolregels staan beschreven in de schoolgids. De regels gelden voor iedereen binnen de school:

Algemene schoolregels

Wij houden rekening met elkaar

Wij zijn vriendelijk en beleefd

We zorgen voor elkaar

We zorgen goed voor onze spullen en die van anderen

We zorgen dat onze school netjes blijft

We gedragen ons rustig in en rond onze school

Nederlands is onze gemeenschappelijke taal

We lossen problemen op door erover te praten

De gedragsregels van de school zijn samen te vatten in één woord:

Respect

Kanjer afspraken:

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- We werken samen
- We hebben plezier
- We doen mee

2.2 Klassenregels

Naast de algemene schoolregels zijn er in de klas klassenregels. De leerkracht bespreekt en maakt deze met de leerlingen d.m.v. een startvergadering aan het begin van het jaar tijdens de 'gouden weken'. De klassenregels hangen op in de klas op het format van kanjertraining. Waar nodig wordt er gerefereerd aan de klassenregels. Het samen opstellen van de klassenregels maakt de leerlingen eigenaar van de regels. De leerlingen zullen zich nu sneller aan de regels houden en elkaar hierop aanspreken.

2.3 Verwachtingen ouders/verzorgers

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1. Wij begrijpen dat het emoties kan oproepen wanneer uw kind wordt gepest. Toch verwachten wij ten allen tijden dat u zichzelf kunt beheersen. Dit houdt in dat leerlingen niet door ouders worden aangesproken, maar dat het contact altijd via de leerkracht verloopt. Onheus gedrag richting leerlingen, ouders of collega's wordt niet getolereerd.
2. U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.
3. Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan kunt u een afspraak maken met de groepsleerkracht.
4. Het uitgangspunt van school is altijd het zoeken naar oplossingen en het verbeteren van de situatie. Vanuit dat uitgangspunt waarderen wij het wanneer ouders met ons optrekken als partner.
5. Als ouder speelt u een belangrijke rol in het oplossen van de pestering. Zowel als ouder van de pester als van de gepeste. Omdat elke situatie verschilt, zal de school altijd advies op maat geven tijdens gesprekken op school.

Hoofdstuk 3 Digitaal pesten / cyberpesten

Onder cyberpesten verstaan we alle vormen van pesterijen die een beroep doen op nieuwe informatie- en communicatietechnologieën om slachtoffers opzettelijk en herhaaldelijk lastig te vallen, te bedreigen, te beledigen met de bedoeling om te kwetsen. Deze definitie bevat een aantal elementen die belangrijk zijn om een onderscheid te maken met andere fenomenen:

- 'cyber plagen': waarbij er geen bedoeling is om de ander te kwetsen of te schaden.
- 'cyber ruzie maken': waarbij er een gelijke machtsverhouding is tussen beide partijen en we niet kunnen spreken van een dader en een slachtoffer.
- 'cyber aanvallen': waarbij we spreken van een éénmalig incident, dat niet herhaaldelijk voorkomt.

3.1 Verschil pesten en cyperpesten

De meeste kinderen en jongeren ervaren cyberpesten als veel indringender dan klassiek pesten. Het pesten stopt namelijk niet aan de voordeur, maar gaat in de anders zo veilige thuisomgeving gewoon verder, zelfs tot in de slaapkamer. De gepeste heeft daardoor geen pestvrije momenten meer, het is alsof de pestkoppen hem/ haar altijd in het vizier heeft. Thuis zijn er bovendien ook niet altijd leerkrachten of ouders in de buurt om een oogje in het zeil te houden. Zeker niet als de telefoon mee mag naar de slaapkamer. Door het gebrek aan face-to-face contact met de gepeste, schat de dader soms de effecten van zijn pesterijen verkeerd in. Bovendien stimuleren het gebrek aan non-verbaal contact en de mogelijkheid om anoniem te blijven, de impulsiviteit die jongeren vaak beter zouden onderdrukken om zichzelf te behoeden van gedrag dat eigenlijk over de schreef gaat. Bij het gewone pesten is er vaak sprake van een fysieke superioriteit van dader ten opzichte van slachtoffer. Bij cyberpesten vertaalt zich dat naar een superioriteit in technische kennis.

Tot slot lijkt het alsof cyberpesten vooral een één-op-één gebeuren is, maar door het wereldwijde karakter van internet krijgt de gepeste het gevoel alsof de hele wereld meekijkt en ziet hoe hij/ zij vernederd wordt.

3.2 Gevolgen

De gepeste voelt in de eerste plaats woede, frustratie en ontredding. Deze gevoelens zijn nog sterker bij kinderen die zowel online als offline gepest worden. Vaak heeft het pesten een invloed op hun schoolprestaties en worden ze introverter. Cyberpesten tast ook je zelfbeeld en je zelfvertrouwen aan.

Doordat pesters vaak intensief bezig zijn met hun pesterijen, zijn ze minder bezig met hun schoolprestaties, waardoor deze vaak ook verslechteren.

De klasgenoten hebben vaak geen actieve rol in de situatie, toch kan een aanhoudende cyberpestproblematiek ook voor hen een aantal negatieve gevolgen hebben. Een pestprobleem beheerst vaak het klassenklimaat.

3.3 Aanpak

Pesten en cyberpesten gaan vaak hand in hand. Het pesten op school vindt zijn weg naar de nieuwe technologieën die het hele gebeuren verder zetten buiten de schooluren.

Het is zeer belangrijk dat de aanpak van het cyberpesten kadert in een globaal pestbeleid van de school. Zowel met leerlingen als met ouders moet er een open communicatie zijn rond deze problematiek. Op Obs Bloemhof/Pantarijn wordt cyberpesten aangepakt op basis van een vijfsporenbeleid. De aanpak voor cyberpesten is hiermee gelijk aan de aanpak voor klassiek pesten. Zie hoofdstuk 5 curatieve aanpak. Daarnaast wordt er preventief gewerkt door deel te nemen aan de week van de Mediawijsheid, de week tegen pesten en het werken met Kanjertraining.

Wanneer cyberpesten met zich met name buiten de school afspeelt, ligt de verantwoordelijkheid bij de ouders om dit aan te pakken. Hierin kan school helpen door advies te geven. In de praktijk leert men dat cyberpesten buiten school, vaak invloed heeft op het pedagogische klimaat in school. Wanneer dit wordt gesignaleerd zal de groepsleerkracht contact opnemen met ouders van de desbetreffende leerlingen.

3.4 Regels computergebruik school

Kinderen maken gebruik van internet ter verrijking van het onderwijs: om informatie te zoeken, schoolstof te oefenen, het maken van een werkstuk of presentatie, contacten te leggen met leerlingen van andere scholen en deskundigen te kunnen raadplegen. Internetactiviteiten zijn een onderdeel van methodes en leergangen.

Algemene afspraken

- Persoonlijke gegevens zoals foto's, naam, adres, telefoonnummer houd je voor jezelf, ook het adres en telefoonnummer van de school geef je alleen door na toestemming van de leerkracht.
- Je mag op internet alleen informatie opzoeken die je kunt gebruiken op school i.v.m. een project, thema, werkstuk of vakgebied.
- Downloaden van bestanden mag niet. Dat kan alleen in overleg met de leerkracht.
- Printen mag alleen met toestemming van de leerkracht.
- Mailen en youtube mag alleen als de leerkracht daar toestemming voor geeft. Er wordt verwacht dat als je gebruik maakt hiervan, het aansluit bij een project, thema, werkstuk of vakgebied op school.
- Je mag geen gebruik maken van facebook, TikTok, snapchat of andere sociale media.
- Vraag eerst aan de leerkracht of je op internet mag. Vertel er meteen bij wat je er wilt gaan zoeken.
- Het WIFI netwerk staat standaard ingesteld op de school devices. Het is niet toegestaan om het WIFI netwerk te delen met derden of de inloggegevens te delen met leerlingen.
- Externen kunnen inloggen op het gast WIFI netwerk.

Er is jaarlijks aandacht voor mediawijsheid middels het volgende:

- Kanjertrainig (onderdeel mediawijsheid)
- Week van de mediawijsheid
- Week van de lentekriebels (onderdeel weerbaar online)

Wanneer wij merken dat bepaalde websites worden bezocht, die geen bijdrage leveren aan ons onderwijs, dan worden deze door de ICT-er geblokkeerd. Dit houdt in dat leerlingen geen toegang meer hebben tot deze websites wanneer zij gebruik maken van ons WIFI netwerk.

3.5 Mobiele telefoons

Het is voor leerlingen niet toegestaan om tijdens schooltijd gebruik te maken van een mobiele telefoon, de telefoon staat onder schooltijd uit. Wanneer de leerlingen hun telefoon mee naar school nemen is dit geheel op eigen risico. De school is niet aansprakelijk in geval van verlies of diefstal. De leerling geeft bij binnenkomst in het lokaal de telefoon aan de groepsleerkracht, aan het einde van de schooldag krijgt de leerling de telefoon terug. Wanneer leerlingen zich niet aan deze afspraken houden, gaat de leerkracht hierover in gesprek met de ouders.

Hoofdstuk 4 preventieve aanpak

Wat doen wij als school om pestgedrag te voorkomen?

Ter voorkoming van pestgedrag zijn in onze school de volgende maatregelen genomen en wordt in onze school de volgende werkwijze gehanteerd:

1. Pestprotocol

Het pestprotocol wordt zowel curatief als preventief bij pestgedrag ingezet. In het pestprotocol staat informatief beschreven wat pesten is, wat wij doen om pesten te voorkomen en hoe wij pestgedrag aanpakken.

2. Methode sociaal emotioneel leren.

In alle groepen wordt per week minimaal 60 minuten per week aandacht besteed aan sociaal emotioneel leren. Hiervoor wordt de methode 'Kanjertaining' ingezet.

3. Positieve groepsvorming

Aan het begin van het schooljaar besteden wij extra aandacht aan het vormen van een positieve groep, de zogenaamde 'Gouden weken'. Er worden verschillende activiteiten ingepland (schema Bazalt) in de verschillende fases van groepsvorming, de Verkenningsfase, Positioneringsfase, Groepsnormenfase en de Uitvoeringsfase. Tevens wordt hier na elke vakantie aandacht aan besteed.

4. Energizers/ klassenbouwers/teambouwers

Iedere leerkracht voert wekelijks een Energizer uit binnen de groep. Energizers hebben als doel energie op te wekken binnen een groep, waardoor men zich meer op zijn/ haar gemak gaat voelen. De leerkracht besteed na iedere vakantie en verandering in de groepssamenstelling aandacht aan het groepsvormingsproces d.m.v. team en klassenbouwers.

5. Week tegen pesten.

Jaarlijks wordt er in de week tegen pesten aandacht besteed aan pesten. De week tegen pesten wordt opgenomen in de jaarplanner. <https://www.weektegenpesten.com>

6. Week van de mediawijsheid.

Jaarlijks nemen de groepen 6 t/m 8 deel aan de week van de mediawijsheid. Deze week wordt opgenomen in de jaarplanner. <https://www.weekvandemediawijsheid.nl/>

7. Regels

In alle groepen worden duidelijke gedragsregels samen met de leerlingen opgesteld. Iedereen is bekend met de klassenregels. De schoolregels zijn zichtbaar aanwezig in de school. De regels gelden voor iedereen binnen de school.

8. SoVa lijsten Kanjertraining

Kanjertaining is een leerlingvolgsysteem sociaal-emotioneel functioneren. Hiermee wordt de veiligheidsbeleving van de leerlingen in kaart gebracht. Twee maal per jaar vult de leerkracht van groep 1 t/m groep 8 de scorelijst per leerling in en twee maal per jaar vullen de leerlingen

van groep 5 t/m 8 de leerlingvragenlijsten in. De leerlingvragenlijsten zijn een aanvulling om het gedrag van een leerling in kaart te kunnen brengen en de sociale veiligheidsbeleving te meten.

Na het invullen van de Kanjertraining stelt de leerkracht 2 x per jaar een groepsplan gedrag op. Hierin wordt de informatie uit de kanjerlijsten volgens het 4D (data, duiden, doelen, doen) principe uitgewerkt. De leerkracht beschrijft welke acties hij/ zij onderneemt om het sociale gedrag van de leerling te bevorderen.

9. Ouders

De ouders zijn op de hoogte gesteld van het pestprotocol en deze is in te zien op de website van de school. In de schoolgids staan de contactgegevens vermeld. Ouders zijn daarnaast op de hoogte van het gedragsprotocol en de gedragscode voor ouders.

10. Leerkrachten

De leerkrachten hebben kennis en inzicht m.b.t. alle aspecten van pestgedrag, en zijn vaardig in het signaleren en remediëren van pestgedrag. Alle leerkrachten zijn in het bezit van een pestprotocol en handelen conform de hierin genoemde afspraken en stappen.

11. Pauzesport en LTU

Gedurende de pauzesport en LTU wordt het pestprotocol gehanteerd. De leidinggevende personen omtrent pauzesport en LTU zijn op de hoogte van het protocol en dienen dit te communiceren met hun medewerkers.

12. Doorgaandelijk klassenmanagement.

Binnen de klassen is er eenduidige aanpak betreft klassenmanagement. Dit brengt: structuur, rust, regelmaat en duidelijkheid. Het document uniformiteit is opgenomen in de bijlagen.

13. Toezicht

De leerkrachten zorgen er ten alle tijden voor dat er toezicht op de kinderen is. Zowel binnen als buiten de school.

14. Kanjerlessen

Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan preventie.

Kernpunten in de aanpak:

- De Kanjerafspraken.
- Denk goed over jezelf en de ander.
- Pieker niet ik je uppie, maar deel je zorgen met een ander.
- Denk oplossingsgericht
- Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.
- De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil.
- Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen davertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden.
- Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen.
- Hulp in de vorm van een maatje (schouder/oogmaatje).

15. Week van de lentekriebels

Jaarlijks nemen de groepen 1 t/m 8 deel aan de week van de lentekriebels. Deze week wordt opgenomen in de jaarplanner. Wij bieden een deel van het lesaanbod aan. Vooraf zijn hierin keuzes gemaakt en is dit duidelijk gecommuniceerd met ouders. Het aanbod is vooral gericht op weerbaarheid en het pedagogische klimaat.

Hoofdstuk 5 curatieve aanpak

Wat doen wij als school als er pestgedrag wordt gesignaleerd?

In hoofdstuk 1 is beschreven welke vijf partijen betrokken zijn bij een peestsituatie. Omdat er bij pesten meerdere partijen betrokken zijn moet een interventie zich niet alleen op de pestkop of de gepeste richten. Alle betrokkenen moeten betrokken worden om tot een gewenst resultaat te komen. De school werkt hierbij met de 'vijf sporen' aanpak.

Begeleiding gepeste leerling:

- Luister naar het kind en neem het probleem serieus.
- Het verhaal duidelijk krijgen: wie pest er, hoe wordt er gepest, hoelang.
- De reactie van de leerling zelf bespreken: wat doet hij/ zij voor, tijdens en na de pesterijen.
- Samen met het kind werken aan een oplossing.
- Indien nodig professionele hulp inschakelen.

Begeleiding van de pestkop (leider van de pesterijen):

- Laten inzien wat het effect is van de pesterijen.
- Uitleggen welke stappen jij, als leerkracht, onderneemt om het pesten aan te pakken.
- Duidelijke grenzen stellen.
- Gesprek aangaan; wat is de reden en oorzaak van de pesterijen.
- De pestkop zich leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding'.

De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen:

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders op de hoogte houden van peestsituaties.
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
- Indien nodig professionele hulp inschakelen.
- De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:
 - Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
 - Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
 - Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat er voldoende informatie is over pesten.
- De school werkt actief met een pestprotocol. Het pestprotocol wordt jaarlijks gecontroleerd en zo nodig aangepast.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Stappenplan pestgedrag (en ontoelaatbaar gedrag):

In situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd wordt het volgende stappenplan gehanteerd:

- Waarschuwingsfase

Om een duidelijk beeld te krijgen van de peestsituatie, bespreekt de leerkracht de peestsituatie apart met de gepeste en de pestkop. Na dit gesprek volgt er een gesprek tussen de gepeste en de pestkop, waarbij de leerkracht de rol heeft van gespreksleider.

De pestkop krijgt een waarschuwing. De pestkop is op de hoogte van het feit, dat hij/ zij een waarschuwing heeft gekregen na deze waarschuwing bij een volgende peestsituatie de handelingsfase en daarna de sanctiefase volgt. Er wordt een aantekening gemaakt binnen Parnassys in een daarvoor aanwezig format, hierin wordt de situatie en het verloop van het gesprek beschreven.

- Handelingsfase

Indien er voor de tweede keer pestgedrag bij dezelfde leerling(en) wordt geconstateerd, worden de onderstaande stappen doorlopen:

1. Er volgt een gesprek met de gepeste, de pestkop en de meeloper(s). Dit gesprek vindt buiten de leerlingengroep plaats, waarbij de leerkracht de rol heeft van gespreksleider.
2. De peestsituatie wordt in kringgesprekken binnen de betreffende leerlingengroep(en) besproken.
3. De ouders van de gepeste en de ouders van de pestkop worden op de hoogte gesteld van de peestsituatie.
5. De leerkracht maakt een aantekening in Parnassys (notitie handelingsfase). In deze notitie wordt de gebeurtenis, de reactie van leerling(en) en ouder(s) opgenomen.

- Sanctiefase

Indien er voor de derde keer pestgedrag bij dezelfde leerling(en) wordt geconstateerd, worden de onderstaande stappen doorlopen:

1. De pestkop krijgt de sanctie die is afgesproken in de handelingsfase.
2. Er volgt een gesprek met de gepeste, de pestkop en de volgelingen. Dit gesprek vindt buiten de leerlingengroep plaats, waarbij de leerkracht de rol heeft van gespreksleider.
3. De peestsituatie wordt in kringgesprekken binnen de betreffende leerlingengroep(en) besproken.

4. Er volgt een gesprek met de betrokken ouders. De betrokken ouders komen op school en er worden afspraken gemaakt te aanzien van het gedrag van de betrokken leerlingen.

5. De leerkracht maakt een aantekening in Parnassys in een daarvoor aanwezig format. Indien het pestgedrag aanhoudt, na het doorlopen van de bovenstaande fasen, dan wordt de directie op de hoogte gesteld van het pestgedrag en kan dit leiden tot een officiële waarschuwing of een schorsing (zie protocol schorsen en verwijderen).

Hoofdstuk 6 Ontoelaatbaar en grensoverschrijdend gedrag

Welke stappen worden ondernomen bij ontoelaatbaar gedrag?

Pestgedrag is een onderdeel van ontoelaatbaar gedrag. Echter zijn er op school meer uitingsvormen van gedragingen door leerlingen die ontoelaatbaar zijn.

Definitie

Onder ontoelaatbaar gedrag verstaan wij die uitingsvormen van gedrag door leerlingen, die onmiddellijke procedurele gevolgen hebben.

Deze procedurele consequenties worden hieronder beschreven en gelden voor alle leerlingen. Waar nodig, is een nuancering per leeftijdsfase aangebracht.

Het is voor een goed pedagogisch klimaat belangrijk dat alle leerlingen, leerkrachten, schoolmedewerkers en ouders van de procedures op de hoogte zijn en ernaar handelen.

Voorbeelden van ontoelaatbaar gedrag op Obs Bloemhof/Pantarijn:

Pesten; zie hoofdstuk 1 pestprotocol.

Fysiek geweld: schoppen, slaan, bijten, knijpen, krabben, spugen.

Weglopen uit de klas of uit de school.

Diefstal.

Vandalisme, vernieling, vervuiling.

Seksuele handeling/ seksuele intimidatie.

Non-verbaal geweld, herhaaldelijk vloeken, schelden.

Herhaald negeren schoolregels, binnen of buiten school.

Discrimineren.

(Be)dreigen, intimideren, zowel verbaal als non-verbaal.

Extra toevoeging van ontoelaatbaar gedrag binnen de bovenbouw

Rondneuzen in andermans spullen.

Roken, drugs, alcohol.

Wapenbezit.

Spijbelen.

Ontoelaatbaar gedrag waarbij ook het stappenplan vanuit het pestprotocol worden ingezet (zie hoofdstuk 5).

Diefstal. Indien nodig wordt de wijkagent ingeschakeld.

Vandalisme, vernieling, vervuiling. De leerling ruimt op/ maakt schoon. Indien nodig wordt de wijkagent ingeschakeld.

Bedreiging. Indien nodig wordt de wijkagent ingeschakeld.

Discrimineren. Indien nodig wordt de wijkagent ingeschakeld.

Herhaald negeren schoolregels, binnen of buiten school.

Fysiek geweld naar een leerling.

Weglopen uit de klas.

Herhaald (non)verbaal geweld.

Rondneuzen in andermans spullen.

Van alle acties wordt een notitie gemaakt in Parnassys. In gevallen waarin dit protocol niet voorziet, wordt de directie ingeschakeld.

Ontoelaatbaar gedrag/ grensoverschrijdend gedrag waarbij de directie DIRECT wordt ingeschakeld en waarbij ouders DIRECT op de hoogte worden gesteld.

Fysiek geweld naar een leerkracht.

Weglopen uit de school.

Herhaald fysiek geweld leerling-leerling.

Seksuele intimidatie.

Wapenbezit.

Roken / drugs-/ alcoholgebruik.

Spijbelen. Bij spijbelen wordt leerplicht ingeschakeld.
Verbaal geweld/ intimiderend gedrag ouder- leerkracht

Dit gedrag leidt per direct tot een officiële waarschuwing en/of een schorsing (zie protocol schorsen en verwijderen). Binnen al deze situaties volgt er op school een gesprek met ouders, waarbij ook de mogelijkheid van inzet wijkteam of SMW wordt besproken. Wanneer de directie dit nodig acht, wordt de wijkagent op de hoogte gebracht. Alle leerkrachten zijn collectief verantwoordelijk voor het gedrag van alle leerlingen en spreken hen hierop aan. De groepsleerkracht is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van consequentie(s) voor de leerling(en) van zijn/ haar groep.

Hoofdstuk 7 Pesten op het werk

Welke stappen kan je ondernemen als een ouder of personeelslid zich gepest voelt?

Op Obs Bloemhof/Pantarijn gaan we respectvol met elkaar om en worden ongewenste omgangsvormen waaronder pestgedrag, niet getolereerd.

Definitie

Onder pesten op het werk worden intimiderende handelingen of gedrag verstaan door collega's, leidinggevenden of publiek tegen een en dezelfde persoon die zich hiertegen niet kan of wil verdedigen. Het gaat hier om vormen van verbale en psychische agressie. Voorbeelden zijn beledigen, schelden, treiteren, irriteren, bespotten, roddelen of iemand buitensluiten. De werknemer, die doelwit is van dit gedrag, ervaart dit als bedreigend, vijandig, beledigend, vernederend en kwetsend. Het kan hier gaan om subjectieve interpretaties, maar ook om objectieve feitelijkheden. Pesten is iets anders dan een eenmalig incident of een conflict. De impact van het pest gedrag wordt bepaald door de gepeste.

Aanleiding en gevolgen

Vier factoren kunnen op de werkvloer een rol spelen bij pestgedrag, te weten:

- individuele factoren
- situationele factoren
- organisatorische factoren
- maatschappelijke factoren

Het inzichtelijk maken, hanteerbaar maken en verminderen van deze factoren liggen aan de basis van dit beleid.

Gevolgen pestgedrag.

- De gepeste wordt in zijn/haar waardigheid aangetast. Mogelijke gevolgen: psychische, fysieke, gedrags- en inkomenseffecten, sociaal isolement.
- Kwaliteit van het werk kan verminderen, omdat men bijvoorbeeld minder gemotiveerd is, last kan krijgen van concentratie- en geheugenverlies, vermijdingsdrang en/of een verlaagd zelfvertrouwen.
- Pesten heeft niet alleen effecten op de individuele werknemer, maar ook op de organisatie als geheel.

Het gaat om verhoogd arbeidsverzuim, slechte sociale verhoudingen, verlies van productiviteit, kwaliteit en leerlingen en een verhoogde kans op ongelukken. Ook gaan mensen met minder plezier naar hun werk en is er een hoger personeelsverloop.

Preventieve aanpak

- Voorbeeldfunctie

Ongewenst gedrag wordt op geen enkele wijze getolereerd wordt. Het management vertoont voorbeeldgedrag en neemt duidelijk stelling tegen ongewenst gedrag.

- Informatieverstrekking

Informatie wordt verstrekt via brochures, BOORconnect, het protocol. Iedereen is op de hoogte van de preventieve en curatieve aanpak.

Curatieve aanpak

Signalen met betrekking tot pestgedrag worden te allen tijde serieus genomen, er is aandacht voor de pester, de gepeste en de omgeving.

Signaleer je pestgedrag?

Steun de gepeste en keur het pestgedrag af. Benadruk de positieve kanten van de gepeste. Maak het pestgedrag bespreekbaar bij de leidinggevende of een vertrouwenspersoon.

Word je gepest?

Ervaar je ongewenst (pest)gedrag, dan is het van groot belang om hulp te zoeken! Blijf er niet mee rondlopen maar bespreek het met iemand die je vertrouwt.

Vraag hulp aan je leidinggevende of een vertrouwenspersoon.

Bij pestgedrag wordt de **No Blame approach** ingezet.

De No Blame approach is een oplossingsgerichte methode. De oplossingsgerichte methode gaat, in tegenstelling tot de probleem georiënteerde methode, ervan uit dat er geen uitgebreide probleem-analyse noodzakelijk is om een probleem op te kunnen lossen. De No Blame methode is gericht op de mogelijke oplossing van het probleem. Toegespitste, belangrijke attitudes hierbij:

- Pesten wordt door het gehele team aangemerkt als ongewenst en onacceptabel.
- Er wordt voor hulp geboden aan de gepeste en de pester.
- Toeschouwers hebben een rol binnen het oplossingsgerichte proces te vervullen.
- Er wordt begripvol geluisterd.
- Er wordt gezocht naar een oplossing.

De No Blame methode is een stappenplan om effectief en oplossingsgericht tegen pesten op te treden.

- De gepeste wordt apart genomen door de leidinggevende. Een vertrouwenspersoon kan hierbij aanwezig zijn. Het pestprobleem wordt in kaart gebracht.
- De leidinggevende heeft een gesprek met de pester. Het pestprobleem wordt in kaart gebracht.
- Er wordt een steungroep geformeerd. De steungroep stelt een oplossingsgericht plan op.
- Na 5 werkdagen volgt er een evaluatie. Er wordt hierbij gekeken wat er is veranderd.

Het is bij deze aanpak belangrijk dat de leidinggevende en de steungroep geen deel van het probleem worden.

Wat dit stappenplan bijzonder maakt, is dat het erin voorziet dat het pesten op een voor alle betrokkenen veilige manier wordt opgelost en dat het mensen leert om op een oplossingsgerichte manier om te gaan met conflicten.

Hoofdstuk 8 Materialen

Welke materialen kan je preventief en / of curatief inzetten naast de methode Kanjertraining waaruit wekelijks de lessen gegeven worden volgens de jaarplanner?

In tabel 8.1 staat per bouw aangegeven welke materialen over pesten aanwezig zijn. De materialen kunnen de leerkrachten zowel preventief als curatief inzetten. Bij enkele materialen staat er tevens een website aangegeven, deze website geeft extra informatie over het materiaal.

Tabel 8.1 *Materialen om het pesten preventief en curatief aan te pakken*

Onderbouw	
Naam	Materiaal
Pest jij ook?	Boek
Eentje Geentje het lieveheersbeestje	Prentenboek
Beertje anders	Methode http://www.beertje-anders.nl/

Middenbouw	
Naam	Materiaal
Coole kikker	Kinderboek en spel http://www.decoolekikker.nl/

Bovenbouw	
Naam	Materiaal
Spijt	Kinderboek
Anti pestpakket	Pesttest en informatie
Traditioneel pesten	Kaartspel http://www.pestweb.nl/aps/pestweb
Digitaal pesten	Kaartspel http://www.pestweb.nl/aps/pestweb
Pesten, mijn boek over durf en zelfvertrouwen	Opdrachtenboek voor de gepeste
Spijt	Film en lespakket
Leerkrachten/ ouders	
Naam	Materiaal

Pesten op school	Praktisch boek
Pesten, wat is het, wat doe je eraan?	Theoretisch boek

De bovenstaande materialen zijn terug te vinden in de orthotheek bij de IB.

Bijlage 1

Doorgaandelijk klassenmanagement

- Dagprogramma staat op het bord inclusief welke vak en taak.
- Stilteteken: SARK (onderbouw) en geef mij de vijf/stap 1 t/m 3 (bovenbouw).
- Stoplicht/blokje, timetimer wordt door iedereen gebruikt.
Rood: er mag niets gevraagd worden. Niet aan de juf en niet aan klasgenoten.
Oranje: je mag aan klasgenoten vragen stellen of helpen, maar niet aan de juf.
Groen: je mag vragen stellen aan juf en aan klasgenoten.
- Instructiemodel DPL
Ophalen voorkennis.
Doel van de les aangeven.
Instructie Ik-wij-jullie-jij fase.
Afpellen op niveau a.d.h.v. controle van begrip vragen.
Begeleide inoefening.
Zelfstandige verwerking.
Instructietafel inzetten en afwisselend service rondje door de klas (vaste route).
Evaluatie van de les.
- De routines vanuit Rotterdams Goud worden ingezet. Inzet Teach Like A Champion technieken.
- Bij binnenkomst en naar huis gaan krijgen alle kinderen bij de deur een hand van de leerkracht. 'Drempel' techniek teach lika a champion.
- Alle kinderen lopen in een rij naar buiten onder begeleiding van de leerkracht, routine dagstart.
- Iedere groep schrijft zijn klassenregels op en hangt deze zichtbaar in de groep. Klassenregels worden door de leerkracht en de groep zelf bepaald.